

УДК 342.9.07;351.74

ПОНЯТТЯ ТА ПРЕДМЕТ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОЇ ПОЛІТИКИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ І НОРМАТИВНИЙ АСПЕКТИ

Олег ЗАЯРНИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

SUMMARY

In the article the author gives a definition of “the administrative and tort policy in the information sphere” from the standpoint of doctrinal and normative aspects. Formulates its basic features that appear in the national information space, and gives the legal characterization of the subject of this public policy direction from the standpoint of the social purpose of the modern state.

Key words: administrative tort, administrative tort policy in the information sphere, administrative information offense, information sphere, subject of administrative and tort policy in the information sphere, social benefits.

АНОТАЦІЯ

У статті згідно з доктринальними й нормативними аспектами надано визначення поняття «адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері». Сформульовано її основні особливості, які проявляються в національному інформаційному просторі, надано правову характеристику предмета зазначеного напрямку державної політики з позицій соціального призначення сучасної держави.

Ключові слова: адміністративна деліктність, адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері, адміністративне інформаційне правопорушення, інформаційна сфера, предмет адміністративно-деліктної політики в інформаційній сфері, соціальні блага.

Постановка проблеми. На сучасному етапі суспільного розвитку більшість держав світу вдаються до докорінного реформування та практично одночасно проводять адміністративні реформи, що стає ключовою ознакою сучасної держави в умовах глобалізації [1].

Започаткована в Україні Указом Президента України «Про заходи щодо впровадження концепції адміністративної реформи в Україні» від 22 липня 1998 р. № 810/98 [2] адміністративна реформа стала правовою й організаційною основою запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади та місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання публічних послуг, створення сприятливих умов для задоволення суспільних потреб, розвитку інститутів громадянського суспільства.

Таке призначення публічної адміністрації актуалізує в процесі проведення в Україні адміністративної реформи завдання щодо забезпечення відкритості, прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень у відносинах із громадянами та юридичними особами [3, с. 84, 85], удосконалення механізму запобігання вчиненню ними порушень прав і законних інтересів у сфері публічно-правового регулювання.

Активне використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у діяльності публічної адміністрації дає змогу організувати взаємодію з громадянами та юридичними особами в електронно-цифровій формі, створює можливість для надання публічних послуг у режимі реального часу, сприяє спрощенню регламентів і процедур здійснення суб'єктами владних повноважень покладених на них функцій і завдань. Однак, як показує статистика [4; 5], уповільнена адміністративно-правова реформа в Україні не змогла відобразити існуючі світові тенденції розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій, урахувати потреби правового регулювання інформаційних відносин, що виникають за участю суб'єктів владних повноважень, розкрити фактичне та юридичне значення інформаційних ресурсів і систем у процесі здійснення державою покладених на неї функцій і завдань.

Чинна Концепція адміністративно-правової реформи в Україні [2] визначає інформацію, інформаційні ресурси та інформаційні технології як одну з груп засобів організаційно-правового забезпечення проведення реформи органів виконавчої влади й місцевого самоврядування, що має наслідком зміщення акценту з формування механізму виконання суб'єктами владних повноважень покладених обов'язків із використанням елементів інформаційної сфери на процедури інформатизації механізму державного управління. Існуючі розбіжності між станом реалізації в Україні адміністративної реформи, правовим забезпеченням інформаційної безпеки держави та рівнем розвитку новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій знайшли зовнішнє відображення в істотному збільшенні кількості адміністративних інформаційних правопорушень, що вчиняються на території України.

Сформований сьогодні інститут відповідальності за адміністративні інформаційні правопорушення всупереч приписам п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України [6] містить широку групу норм, встановлених підзаконними актами, характеризується казуїстичним змістом адміністративно-деліктних норм, санкції яких часто не відповідають змісту вчиненого делікту. Проте, як показує логічне тлумачення змісту адміністративно-деліктних норм, якими встановлюється відповідальність за адміністративні інформаційні правопорушення, більшість санкцій, встановлених за їх вчинення, донині зберігають репресивну сутність і встановлюються переважно за порушення правил здійснення окремих видів інформаційної діяльності фізичними чи юридичними особами. Натомість виконання суб'єктами владних повноважень обов'язків із надання різних публічних інформаційних послуг, як правило, залишається незабезпеченим санкціями адміністративно-деліктних норм, що сприяє створенню умов для розвитку адміністративної інформаційної деліктності.

Такий стан правового забезпечення розвитку інституту адміністративної відповідальності за інформаційні правопорушення вимагає формування й реалізації ефективного, комплексного, нормативно обґрунтованого адміністративно-

деліктної політики, спрямованої на запобігання вчиненню адміністративних інформаційних правопорушень, усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню, захист прав учасників інформаційних відносин від протиправних посягань.

Метою статті є дослідження поняття та предмета адміністративно-деліктної політики, що здійснюється в інформаційній сфері, виявлення сутнісних властивостей цього напрямку діяльності держави в умовах докорінного реформування адміністративно-деліктного законодавства України.

Вклад основного матеріалу. У юридичній літературі поняття «адміністративно-деліктна політика» розглядається насамперед як невід’ємна складова загальнодержавної політики, що являє собою діяльність держави й суспільства з вироблення та реалізації заходів, спрямованих на протидію й запобігання вчиненню адміністративних правопорушень. Отже, адміністративно-деліктна політика відображає офіційне ставлення держави до адміністративно-карних діянь [7, с. 5, 6]. Дотримуючись аналогічної наукової позиції, А.П. Шергін вважає, що адміністративно-деліктна політика виражає ставлення держави до діянь як адміністративно-карних (адміністративна деліктологізація діянь), що закріплюється в законодавстві про адміністративну відповідальність [8, с. 41, 45].

Згідно з іншим підходом адміністративно-деліктна політика визначається як програма дій, система заходів, спрямованих на стримування адміністративних правопорушень на соціально допустимому рівні [9]. Незважаючи на окремі змістовні й структурні відмінності в підходах до розуміння змісту поняття «адміністративно-деліктна політика», думки вчених-адміністративістів збігаються в тому, що це насамперед діяльність держави, нерозривно пов’язана із загальнодержавною політикою, наділена комплексом правових та організаційних засобів, об’єднаних спільною цільовою спрямованістю – забезпеченням зниження стану адміністративної деліктності в різних сферах діяльності публічної адміністрації, удосконаленням механізму охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів учасників публічно-правових відносин, усуненням причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень.

Характеризуючи окремий вид (напрямок) діяльності держави й суспільства, термін «адміністративно-деліктна політика» заглиблюється своїм корінням у природу та зміст поняття «державна політика». Будучи методологічною, загальною (родовою) категорією щодо адміністративно-деліктної політики, державна політика несе змістовно-функціональне навантаження на перше з названих понять, обумовлює його загальну сутність, властивості й призначення в практиці державотворення.

Так, В.Д. Бакуменко та П.І. Надолішній визначають державну політику як «напрямок діяльності держави щодо визначення й досягнення соціально значущих цілей розвитку суспільства або його окремих сфер» [10, с. 35]. Автори словника-довідника «Державне управління» вказують: «Державна політика є засобом, що дає змогу державі досягти певної мети в конкретній галузі, використовуючи правові, економічні, адміністративні методи впливу, спираючись на ресурси, які є в її розпорядженні» [11, с. 63]. Автори «Енциклопедичного словника з державного управління» зазначають: «Державна політика – це дії системи органів державної влади згідно з визначеними цілями, напрямками, принципами, спрямовані на розв’язання сукупності взаємопов’язаних проблем у певній сфері суспільної діяльності» [12, с. 144, 145]. Ю.В. Ковбасюк, К.О. Вашенко та Ю.П. Сурмін розглядають державну політику як «сукупність ціннісних цілей, державно-

управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни» [13, с. 8].

Відображена в наведених визначеннях багатогранність змісту поняття «державна політика» вказує на складну правову й політичну його природу як соціально-управлінського механізму, у реалізації якого розкриваються сутність і соціальне призначення держави. Однак, незважаючи на постановку акцентів на різних аспектах змісту поняття «державна політика», думки вчених-правників і політологів збігаються в тому, що її сутність виражається через діяльність уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, окремих суспільних інституцій, спрямовану на вироблення й реалізацію офіційної стратегії досягнення соціально важливих із позицій суспільного розвитку цілей.

Відображаючи повсякденні суспільні потреби та інтереси, цілі мають важливе значення в процесі правового регулювання, розкривають зміст і призначення юридичних засобів, орієнтовані на ті цілі, які лежать в основі правової політики держави. З позицій теорії права правова (юридична) ціль – це майбутній результат, те, до чого прагнуть суб’єкти нормотворчої й правозастосовної діяльності. Значенням поняття охоплюється як ціль у праві (офіційний орієнтир, закріплений на нормативному рівні), так і ціль у юридичній практиці (орієнтир конкретного суб’єкта правореалізаційної діяльності), які в ідеальних умовах правового регулювання повинні співпадати [14].

Виступаючи як орієнтири для нормотворчої та правореалізаційної діяльності держави, обумовлені суспільними потребами й інтересами цілі визначають сутність і соціальне призначення держави на конкретному етапі історичного розвитку, обумовлюють основні напрями її діяльності.

Як зазначав Є.М. Трубецкой, у новий час цілі діяльності держави змінюються. Вона стає світським союзом, що переслідує суто світські цілі. Проте й у цих межах те, що розуміється під цілями держави, безпристрасно змінюється. Насправді цілі держави то звужуються, то розширюються. Посилаючись на погляди М.М. Коркунова, Є.М. Трубецкой вказував, що визначення держави, сформульовані з позицій цілей, вищою мірою є суб’єктивними. У них відображаються не лише різноманітність цілей, які в реальному житті переслідуються державою, а й багатоманітність цілей, якими має перейматись держава з позиції ідеальних уявлень багатьох дослідників про неї. Інакше кажучи, держава в дійсності переслідує досить різноманітні цілі, а тому під час визначення змісту поняття «держава» не можна виходити зі сприйняття єдиної цілі, яка переслідується всіма державними союзами [15, с. 187].

Кожна ціль або група цілей, які знаходять відображення в конкретних напрямках державної політики, постають індикаторами ефективності діяльності держави щодо створення правових та організаційних умов забезпечення доступу до найважливіших соціальних благ у конкретних сферах правового регулювання, характеризують фактичні та юридичні перешкоди для здійснення визнаних за громадянами та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів.

У межах інформаційної сфери функціональне значення соціально важливих цілей для адміністративно-деліктної політики виявляється в законодавчому закріпленні й практичній реалізації комплексу організаційно-правових засобів і процедур щодо охорони та захисту інформаційних прав, свобод, законних інтересів особи, запобігання виникненню інформаційно-правових конфліктів за участю суб’єктів владних повноважень, підтримання належних

правових умов для задоволення інформаційних потреб громадян і юридичних осіб.

У такому аспекті адміністративно-деліктна політика набуває ознак соціально зумовленого напрямку діяльності держави в межах національного інформаційного простору, у якому відображається її офіційна стратегія щодо виконання суб'єктами владних повноважень покладених на них обов'язків, обумовлених законодавчим визнанням за учасниками інформаційних відносин права на інформацію, нормативним встановленням виключних, імперативних обмежень на реалізацію цього права, не пов'язаних із його звуженням чи оспорюванням. Зазначені базові положення адміністративно-деліктної політики як одного з офіційних напрямів діяльності держави в інформаційній сфері вперше отримали своє закріплення в положеннях ч. 1 ст. 8, ч. 1 та 2 ст. 10 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. [16], ст. 19 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 р. [17], ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. [18].

Визначаючи як основоположні (фундаментальні) права та свободи людини право на інформацію, на вільний доступ і поширення інформації, на свободу світогляду й вільне вираження своїх переконань, на таємницю особистого (сімейного) життя, телеграфної та іншої кореспонденції, згадані міжнародно-правові акти, ратифіковані Україною [16; 17; 18], закріпили таке положення: «Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками й відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням чи санкціям, які встановлені законом та є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності чи громадської безпеки, для запобігання заворушенням або злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації чи для підтримання авторитету й безсторонності суду».

Разом з імплементацією Україною положень міжнародних конвенцій, якими було проголошено основоположне право особи на інформацію, гарантії його правового забезпечення, юридичні обмеження й відповідальність за порушення цього права з боку суб'єктів владних повноважень, перед державою виникли зобов'язання щодо розробки та реалізації заходів, інструментів і процедур, покликаних запобігати вчиненню інформаційних правопорушень у сфері діяльності публічної адміністрації, сприяти усуненню причин та умов, які сприяють їх вчиненню, формувати систему ефективних і справедливих покарань за їх скоєння.

З такої позиції адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері – це виражена в передбачених законодавством України правових формах діяльність держави щодо нормативного встановлення ознак складів адміністративних інформаційних правопорушень, формування й реалізація комплексу організаційно-правових засобів профілактики адміністративної деліктності в межах національного інформаційного простору, вироблення стратегії усунення причин та умов, які сприяють її розвитку, забезпечення охорони інформаційних прав особи у відносинах із публічною адміністрацією, недопущення поширення загроз для національної інформаційної безпеки.

Логічний поділ поняття «адміністративно-деліктна політика» на більш вузькі елементи, які розкривають його зміст, дає нам змогу виділити певні ознаки, що характеризують діяльність держави щодо запобігання адміністративним інформаційним правопорушенням.

По-перше, адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері відображає офіційну стратегію дер-

жави щодо забезпечення зниження рівня адміністративної інформаційної деліктності в галузі діяльності публічної адміністрації, профілактики протиправної поведінки серед учасників інформаційних відносин, забезпечення охорони інформаційних прав особи, інформації, інформаційних ресурсів та інформаційно-телекомунікаційних технологій від протиправних посягань, виховання громадян у дусі поваги до закону, а також встановленого в державі правопорядку.

По-друге, здійснювана в межах національного інформаційного простору адміністративно-деліктна політика виражає офіційне ставлення держави до адміністративних інформаційних правопорушень шляхом визначення ознак їх складів у нормах адміністративно-деліктного законодавства та встановлення покарань за такі делікти.

По-третє, у динамічному аспекті адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері виступає структурно-організованим механізмом діяльності держави, що поєднує в собі систему правових норм, засобів і процедур, реалізація яких спрямовується на забезпечення інформаційного правопорядку та інформаційної безпеки в галузі діяльності публічної адміністрації, охорону найважливіших соціальних благ, здатних задовольнити правомірні потреби учасників інформаційних відносин.

По-четверте, мета, завдання, правові форми й засоби реалізації адміністративно-деліктної політики обумовлюються існуванням в інформаційній сфері зумовлених суспільством причин та умов, які сприяють розвитку адміністративної інформаційної деліктності, кількісними та якісними показниками вчинюваних адміністративних інформаційних правопорушень, здатністю їх переростати в загрози інформаційній безпеці.

По-п'яте, адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері здійснюється державою в межах її національного інформаційного простору, що охоплює визначену Конституцією й законами України територію держави та відображає предметно-територіальний простір дії норм адміністративно-деліктного законодавства, межі поширення компетенції органів адміністративної юрисдикції.

По-шосте, адміністративно-деліктна політика в інформаційній сфері формується й реалізується органами та посадовими особами, до повноважень яких віднесено адміністративно-деліктне регулювання суспільних відносин у сфері профілактики адміністративних інформаційних правопорушень, застосування матеріально-правових і процесуальних заходів примусу щодо припинення цього виду деліктів, формування методик і програм зниження рівня адміністративної інформаційної деліктності, розгляд справ про адміністративні інформаційні правопорушення.

По-сьоме, об'єктивним відображенням реалізації державою адміністративно-деліктної політики в інформаційній сфері є стан адміністративної деліктності, існуючий у національному інформаційному просторі, а також динаміка його зниження чи розвитку, ступінь правового забезпечення адміністративно-правової охорони найважливіших соціальних благ, обумовлених участю фізичних і юридичних осіб в інформаційних відносинах.

По-восьме, адміністративно-деліктна політика в процесі свого формування й реалізації тісно переплітається в межах національного інформаційного простору з державною інформаційною політикою в напрямі забезпечення інформаційної безпеки.

Сформульовані ознаки характеризують адміністративно-деліктну політику як один із самостійних напрямів діяльності держави в межах інформаційної сфери, що має соціально-юридичну сутність і право-

охоронну спрямованість. Зазначені сутнісні особливості адміністративно-деліктної політики в інформаційній сфері, на нашу думку, виступають наслідком прояву специфіки предмета цього напрямку діяльності держави, відображення його закономірних зв'язків із цілями й завданнями адміністративно-деліктного законодавства, адміністративно-юрисдикційної діяльності в галузі запобігання вчиненню адміністративних інформаційних правопорушень.

У науковій і філософській літературі надається багатозначне тлумачення категорії «предмет», що не може не позначитись на сутності поняття «предмет адміністративно-деліктної політики», яке надається в інформаційній сфері. Так, «Словник української мови» за загальною редакцією І.К. Білодіда надає терміну «предмет» таке тлумачення: «1) будь-яке конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття; 2) логічне поняття, що становить зміст думки, пізнання тощо; 3) те, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність кого-, чого-небудь; 4) коло знань, що становить окрему дисципліну викладання» [19, с. 527]. В «Енциклопедичному словнику з філософії» за редакцією А.А. Івіна поняття «предмет» розглядається як категорія, що позначає деяку цілісність, виокремлену зі світу об'єктів у процесі людської діяльності та пізнання [20].

У значенні поняття «предмет» укладачі «Філософського енциклопедичного словника» за редакцією Л.Ф. Ільчова пропонують розуміти «річ – фізично належний до матеріального світу предмет»; «предмет – логічно мисленнєве поняття»; «стан як предмет – загальний стан почуття чи духовну спрямованість» [21].

Узагальнення наведених поглядів на зміст поняття «предмет» дає нам підстави розглядати його в аспекті адміністративно-деліктної політики, що здійснюється в інформаційній сфері як існуюче в суспільстві й відокремлене своєрідними ознаками певне соціальне явище, на розвиток чи протидію якому спрямовується реалізація норм адміністративно-деліктного законодавства, правових засобів діяльності суб'єктів владних повноважень, юридичних осіб або окремих громадян.

Законодавча невизначеність адміністративно-деліктної політики як одного із самостійних напрямів державної політики в інформаційній сфері викликала неоднозначне нормативне тлумачення соціальних явищ і процесів, на які має здійснюватись безпосередній вплив із боку уповноважених суб'єктів владних повноважень. Такий стан адміністративно-деліктного законодавства викликав існування в інформаційній сфері широкого кола обов'язків учасників інформаційних відносин, виконання яких не забезпечується правовими обмеженнями чи заборонами, наслідком чого є істотне зниження ефективності застосування адміністративно-деліктних норм, інших засобів профілактики вчинення адміністративних інформаційних правопорушень.

Обумовлена станом адміністративно-деліктного законодавства дискусія щодо визначення предмета адміністративно-деліктної політики отримала свій розвиток у юридичній літературі, результатом чого стало визнання предметом цього напрямку діяльності держави адміністративної деліктності [7, с. 5, 6].

З позицій предмета адміністративно-деліктної політики, що здійснюється в інформаційній сфері, на наше переконання, адміністративну інформаційну деліктність можна визначити як усю сукупність адміністративних інформаційних правопорушень, які вчиняються на всій території держави, у межах її окремого регіону або конкретного населеного пункту за конкретний проміжок часу.

Виступаючи зовнішнім відображенням існуючих у суспільстві інформаційно-правових конфліктів, адміні-

стративна інформаційна деліктність є безпосереднім наслідком існування в національному правовому просторі причин та умов, що спонукають учасників інформаційних відносин до протиправної поведінки, наявності в членів інформаційного суспільства протиправних потреб або інтересів. Тим самим адміністративна інформаційна деліктність фактично відображає стан забезпечення інформаційних прав, свобод і законних інтересів учасників інформаційних відносин, розкриває характер найбільш масових загроз для інформаційної безпеки держави, вказує на ступінь поваги громадянами вимог закону, а також ефективність реалізації адміністративно-деліктних норм у різних напрямках інформаційної діяльності.

В аспекті дослідження предмета адміністративно-деліктної політики, яка поширюється на інформаційну сферу, системно-логічний зв'язок між адміністративно-інформаційною деліктністю, її властивостями (станом, динамікою розвитку, ступенем проникнення в окремі напрями інформаційної діяльності суб'єктів публічної адміністрації) та охоронюваними законом соціальними благами, на які посягають адміністративні інформаційні правопорушення, дає нам підстави розглядати адміністративну деліктність лише як одну зі складових предмета аналізованої державної політики.

Правову основу такої позиції складають положення ст. 1 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. [23], які аналогічно до положень ст. 1 Кодексу Латвійської Республіки про адміністративні правопорушення [24], ст. 1 Кодексу Республіки Казахстан про адміністративні проступки від 5 липня 2014 р. № 235-V ЗРК [25], ст. 1.2 Кодексу Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення від 21 квітня 2003 р. № 194-3 (у редакції від 15 липня 2010 р.) [26] до завдань адміністративно-деліктного законодавства відносять насамперед охорону прав і свобод людини й громадянина, охорону власності, прав і законних інтересів підприємств, установ та організацій, конституційного ладу, існуючого в державі, суспільного правопорядку, встановленого порядку управління.

Така постановка перед державою в нормах адміністративно-деліктного законодавства завдань у сфері адміністративно-деліктного регулювання тягне зміну пріоритетів в орієнтації адміністративно-деліктної політики з безпосередньої діяльності щодо запобігання вчиненню адміністративних правопорушень на охорону суспільно-важливих соціальних благ від протиправного посягання на них із боку учасників публічно-правових відносин, забезпечення захисту й відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Сформована в нормах адміністративно-деліктного законодавства лінія структуризації завдань адміністративно-деліктної політики розвиває зміст положення ч. 2 ст. 3 Конституції України, згідно з якою права й свободи людини та громадянина визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження й забезпечення цих прав і свобод є головним обов'язком у діяльності держави [6].

Логічне тлумачення змісту норм, закріплених у ч. 2 ст. 3 Конституції України [6] та ст. 1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [23], означає, що в аспекті реалізації завдань адміністративно-деліктної політики діяльність держави повинна спрямовуватись насамперед на створення належних правових та організаційних умов реалізації прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, виявлення й припинення протиправних посягань із боку суб'єктів владних повноважень, усунення факторів, які сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, а також забезпечення відновлення й захисту охоронюваних законом соціальних благ у порядку, встановленому законом.

Разом із визнанням на законодавчому рівні за кожною особою права на інформацію та пов'язаних із ним прав і свобод держава водночас приймає на себе обов'язки щодо гарантування реалізації й захисту цих соціальних благ у межах території, на яку поширюється її суверенітет. Своє нормативне відображення зазначені обов'язки держави знаходять у системі передбачених законодавством України гарантій забезпечення прав і свобод людини й громадянина, засобах, процедурах та формах їх реалізації.

Як зазначав М.І. Палієнко, найважливіше питання державно-правового життя про гарантії дотримання правових норм із боку влади має сенс лише тоді, коли відсутні сумніви в обов'язковості того, дію чого необхідно гарантувати, у цьому разі – юридичного обмеження влади [27, с. 299, 300].

В аспекті визначення предмета адміністративно-деліктної політики, що реалізується в інформаційній сфері, сутність юридичних обмежень діяльності держави, обумовлених встановленням гарантій прав і свобод людини й громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, полягає в таких особливостях: по-перше, держава, беручи на себе обов'язки з гарантування правової охорони й захисту соціально важливих благ (цінностей), фактично підпорядковує свою діяльність конкретним способам, підставам і межах її здійснення, передбаченим у нормах законодавства України; по-друге, закріплюючи конкретні інформаційні права й свободи особи, держава на законодавчому рівні встановлює межі свого втручання в інформаційну діяльність особи, легалізує міру можливої (дозволеної) поведінки носіїв відповідних прав і законних інтересів.

У такий спосіб держава за допомогою засобів правового регулювання інформаційних відносин створює передумови для недопущення виникнення в національному інформаційному просторі правових конфліктів за участю суб'єктів владних повноважень, переростання в загрози інформаційної безпеки, а також проводить законодавче розмежування соціальних благ, які становлять суспільну цінність та охоплюються поняттям «об'єкт адміністративно-правової охорони», та об'єктів, які здатні заподіяти шкоду правам і законним інтересам учасників інформаційних відносин.

Сприйнятий у нормах законодавства України логічний зв'язок між інформаційними правами й свободами людини та громадянина, завданнями адміністративно-деліктного законодавства, а також діяльністю держави в інформаційній сфері виводить соціальні блага, на які посягають адміністративні інформаційні правопорушення та які перебувають під правовою охороною держави, на рівень невід'ємної складової предмета адміністративно-деліктної політики.

Висновки. У сучасних умовах побудови в Україні інформаційного суспільства, розвитку механізму електронного урядування адміністративно-деліктна політика стає одним із ключових інструментів створення правових та організаційних умов забезпечення інформаційних прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб у відносинах із публічною адміністрацією, формою протидії інформаційно-правовим конфліктам за участю суб'єктів владних повноважень, інструментом усунення причин та умов, що сприяють розвитку адміністративної інформаційної деліктності. Водночас із метою ефективної та всеосяжної профілактики адміністративної інформаційної деліктності в різних галузях діяльності публічної адміністрації необхідним кроком із боку держави є прийняття Концепції державної адміністративно-деліктної політики України, у положеннях якої мають знайти відображення спеціальні заходи й процедури запобігання виникненню інформаційно-правових

конфліктів за участю суб'єктів владних повноважень, основні напрями, шляхи вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства, норми якого поширюються на інформаційні відносини.

Список використаної літератури:

1. Талапина Э.В. Государственное управление в информационном обществе: правовой аспект : [монография] / Э.В. Талапина. – М. : Юриспруденция, 2015. – 192 с.
2. Про схвалення Концепції адміністративно-правової реформи в Україні : Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98 (з наступними змінами та доповненнями) // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – Ст. 32.
3. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право : [навч. посібник] / [Р.С. Мельник, В.М. Бевзенко] ; за заг. ред. Р.С. Мельника. – К. : Ваіте, 2014. – 376 с.
4. Статистичні дані щодо розвитку людського капіталу в Україні (станом на листопад 2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
5. Статистичні дані щодо розвитку it-індустрії за даними Комітету інформаційних технологій Європейської бізнес-асоціації (станом на вересень 2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eba.com.ua/uk/events>.
6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
7. Константинов П.Ю. Адміністративно-деліктная политика как одно из направлений административной реформы в Российской Федерации / П.Ю. Константинов, А.К. Соловьева, А.П. Стуканов // Известия вузов. Серия «Правоведение». – 2007. – № 1. – С. 5–20.
8. Шергин А.П. Нужна теория административной деликтолизации / А.П. Шергин // Право и государство: теория и практика. – 2005. – № 1. – С. 41–45.
9. Комлев С.В. О необходимости разработки и правоведения в Российской Федерации административно-деліктной политики / С.В. Комлев // Административное право и процесс. – 2006. – № 2. – С. 34–35.
10. Бакуменко В.Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління : [навч. посібник] / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2003. – 256 с.
11. Державне управління : [словник-довідник] / за заг. ред. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
12. Енциклопедичний словник з державного управління / [Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.] ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
13. Державна політика : [підручник] / за ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2014. – 448 с.
14. Теория государства и права : [курс лекций] / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько. – М. : Юрист, 2001. – 672 с.
15. Трубецкой Е.Н. Общество. Государство / Е.Н. Трубецкой // Хропанюк В.Н. Теория государства и права. Хрестоматия : [учеб. пособие] / В.Н. Хропанюк ; под ред. Т. Н. Радька. – М. : Интерстиль, 1998. – С. 184–188.
16. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 4 листопада 1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
17. Загальна декларація прав людини 1948 р. // Інформаційне законодавство : зб. законодавчих актів : у 6 т. / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижка. – К. : Юридична думка, 2005– . – Т. 5 : Міжнародно-правові акти в інформаційній сфері. – 2005. – С. 5–17.
18. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043.
19. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І.К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 7 : Поїхати – Приобрести. – 1976. – 723 с.

20. Философия: энциклопедический словарь / под редакцией А.А. Ивина. – М. : Гардарики, 2004. – 1072 с.

21. Философский энциклопедический словарь / под ред. Л.Ф. Ильичева, П.Н. Федосеева, С.М. Ковалева, В.Г. Панова. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.

22. Олефір В.І. Адміністративна деліктологія як складова адміністративної політики держави / В.І. Олефір // Митна справа. – 2014. – № 6(2.2). – С. 523–528.

23. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 7 грудня 1984 р. (з наступними змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1123.

24. Кодекс Латвийской Республики об административных нарушениях [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.stopkriminal.lv/sk/web.nsf/0/749BC5576D4D811DC22579AF005EA325?OpenDocument>.

25. Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях от 5 июля 2014 г. № 235-V ЗРК // Казахстанская правда. – 2014. – № 1.

26. Кодекс Республики Беларусь об административных правонарушениях от 21 апреля 2003 г. № 194-3 (в редакции от 15 июля 2010 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kodeksy.by/koap>.

27. Палиенко Н.М. Правовая связанность государства / Н.М. Палиенко // Хропанюк В.Н. Теория государства и права. Хрестоматия : [учеб. пособие] / В.Н. Хропанюк ; под ред. Т. Н. Радька. – М. : Интерстиль, 1998. – С. 299–304.

